

- (f) Reflex action. 2
(g) Definition of Heredity. 2

(मराठी माध्यम)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) आवश्यक तेथे आकृती काढा.

१. प्रसूतीपूर्व विकासाच्या अवस्था सविस्तर लिहून प्रसूतीपूर्व विकासावर परिणाम करणारे घटक लिहा.

किंवा

खेळाची व्याख्या लिहून खेळाच्या प्रकाराचे सविस्तर वर्णन करा. १४

२. वाढ व विकासाची व्याख्या लिहून वातावरणाच्या आणि अनुवंशीकतेच्या बालकावर होणाऱ्या परिणामाबाबत लिहा.

किंवा

बाल्यावस्थेतील वर्तनसमस्येची कारणे लिहून खोटे बोलणे आणि अंगठा चोखणे या समस्येची कारणे व उपाय लिहा. १४

३. थोडक्यात लिहा :-

(अ) पालक-बालक संबंध. २/१

(ब) विलंबित क्रियात्मक विकास. २/१

(क) खेळाचे महत्त्व. २/१

- (ड) गर्भावस्थेतील मातेचा आहार. ३/२
- किंवा**
- (इ) पूर्वबाल्यावस्थेतील कौशल्ये. ३/२
- (फ) सामाजिक विकासावर परिणाम करणारे घटक. ३/२
- (ग) संतापाचा उद्रेक (आक्रसताळेपणा). ३/२
- (ह) शिस्तीचे फायदे. ३/२

४. थोडक्यात लिहा :-

- (अ) भाषा विकासावर परिणाम करणारे घटक. ३/२
- (ब) नखे कुरतडणे - कारणे व उपाय. ३/२
- (क) पुरस्काराचे महत्त्व. ३/२
- (ड) फलीतीकरण (Fertilization). ३/२

किंवा

- (इ) बालविकासाचे महत्त्व. ३/२
- (फ) शिक्षेचे तोंटे. ३/२
- (ग) नैतिक विकासावर परिणाम करणारे घटक. ३/२
- (ह) भावनांची वैशिष्ट्ये. ३/२

५. अतिसंक्षिप्त लिहा :-

- (अ) रंगमणी (Genes). २

- (ब) अंडावस्था. २
- (क) बालविकासाची व्याख्या. २
- (ड) भाषा विकासावर परिणाम करणारे घटक. २
- (इ) नैतिक विकासाची व्याख्या. २
- (फ) प्रतिक्षिप्त क्रिया (Reflex). २
- (ग) अनुवंशीकतेची व्याख्या. २

(हिन्दी माध्यम)

- सूचनाएँ : (१) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
(२) सभी प्रश्नों को समान गुण है।
(३) आवश्यक स्थानों पर आकृती निकालें।

१. प्रसूतीपूर्व विकास की अवस्थाएँ विस्तारपूर्वक लिखिये। प्रसूतीपूर्व विकासपर परिणाम करनेवाले कारक लिखिये।

अथवा

खेल की परिभाषा लिखकर खेल के प्रकारों को विस्तारपूर्वक लिखिये। १४

२. वृद्धि तथा विकास की परिभाषा लिखकर, वातावरण तथा अनुवंशीकता का बालक पर होनेवाले परिणामों के बारे में लिखिये।